

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
w Warszawie**

RWA-61-41/08/JKa

Warszawa, dn. 31 grudnia 2008 r.

DECYZJA Nr RWA –64/2008

I. Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134, poz. 939), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w toku którego zostało uprawdopodobnione, iż Przedsiębiorstwu Usług Inżynieryjno-Komunalnych z siedzibą w Sokołowie Podlaskim, stosuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającą na zamieszczeniu we wzorcach umów na świadczenie usług odbioru stałych odpadów komunalnych o treści:

1. *„Odbiór odpadów w terminie wynikającym z harmonogramu uważa się za wykonany, jeżeli najpóźniej w drugim dniu roboczym po terminie wynikającym z tego harmonogramu Zleceniodawca nie wniesie reklamacji” (§ 5 pkt 5 Umowy Nr..... //M/2008 na odbiór odpadów);*
2. *„Odbiór odpadów w terminie określonym harmonogramem uważa się za wykonany, jeśli Zleceniodawca nie wniesie reklamacji najpóźniej w ciągu trzech dni od ustalonego dnia wywozu” (§ 3 pkt 3 Umowy Nr.....);*
3. *„Zmiana ceny dokonana zgodnie z ust.1 nie oznacza zmiany umowy” (§ 11 pkt 2 Umowy Nr..... //M/2008 na odbiór odpadów);*
4. *„Zmiana wysokości cen oraz harmonogramu za wykonanie usługi, określone w § 5pkt 1, nie wymaga zmiany umowy” (§8 Umowy Nr.....);*
5. *„W przypadku zwłoki w zapłacie należności przekraczającej 30 dni Zleceniobiorca zastrzega sobie prawo rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia” (§ 14 pkt 2 Umowy Nr..... //M/2008 na odbiór odpadów).*

po przygotowaniu przez **Przedsiębiorstwo Usług Inżynieryjno Komunalnych Sp. z o.o. z siedzibą w Sokołowie Podlaskim** nowych postanowień wzorów umów na świadczenie usług odbioru stałych odpadów komunalnych, uwzględniających wszystkie zastrzeżenia Prezesa Urzędu, załączonych do pism ww. Spółki z dnia 3 lipca 2008 r. i 24 listopada 2008 r. oraz po przyjęciu zobowiązania ww. Spółki do zmiany obowiązujących umów – z uwzględnieniem zmian zaakceptowanych niniejszą decyzją – do dnia 28 lutego 2008 r. oraz do zawierania nowych umów na podstawie wzorców uwzględniających zmiany zaakceptowane niniejszą decyzją

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

nakłada się na Przedsiębiorstwo Usług Inżynieryjno-Komunalnych Sp. z o. o. z siedzibą w Sokołowie Podlaskim **obowiązek wykonania** tego zobowiązania.

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. z 2007 r., nr 134 poz. 939)),

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

nakłada się na Przedsiębiorstwo Usług Inżynieryjno-Komunalnych Sp. z o.o. z siedzibą w Sokołowie Podlaskim **obowiązek złożenia sprawozdania do dnia 15 marca 2009 r.** o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania, które ma zawierać:

- informację dotyczącą liczby zmienionych do dnia 28 lutego 2009 r. umów na świadczenie usług odbioru stałych odpadów komunalnych zawartych z konsumentami na podstawie wzorców umownych o treści zmodyfikowanej stosownie do zobowiązania Spółki złożonego w pismach z dnia 3 lipca 2008 r. oraz 24 listopada 2008 r.;

- informację dotyczącą liczby obowiązujących w dniu 28 lutego 2009 r. umów na świadczenie usług odbioru stałych odpadów komunalnych zawartych z konsumentami, które nie zostały zmienione do tego dnia w sposób wynikający ze zobowiązania Spółki złożonego w pismach z dnia 3 lipca 2008 r. oraz 24 listopada 2008 r.;

- informację dotyczącą liczby umów zawartych do dnia 28 lutego 2009 r. na podstawie nowego wzorca umownego.

UZASADNIENIE

W związku z przeprowadzonym postępowaniem wyjaśniającym mającym na celu ustalenie, czy na lokalnych rynkach usług odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz składowania odpadów komunalnych na terenie właściwości miejscowej Delegatury zachodzą okoliczności wskazujące na możliwość naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uzasadniające wszczęcie postępowania antymonopolowego, postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, bądź naruszenie chronionych prawem interesów konsumentów uzasadniające podjęcie działań określonych w odrębnych ustawach (sygn. RWA-401-2/07/GM) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Warszawie przeprowadził kontrolę treści wzorców umów na świadczenie usług odbioru stałych odpadów komunalnych wykorzystywanych przez Przedsiębiorstwo Usług Inżynieryjno-Komunalnych Sp. z o.o. z siedzibą w Sokołowie Podlaskim (dalej: Przedsiębiorca lub Spółka). Wyniki wstępnej analizy treści postanowień tych wzorców dały podstawę do sformułowania wniosku, że część z nich jest zbieżna z brzmieniem postanowień wpisanych już do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

W związku z powyższym, postanowieniem z dnia 2 czerwca 2008 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Warszawie wszczął przeciwko Przedsiębiorcy postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów pod zarzutem stosowania postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego (dalej: k.p.c.), co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Jednocześnie postanowieniem z dnia 2 czerwca 2008 r. Prezes Urzędu zaliczył w poczet materiałów dowodowych pismo Spółki z dnia 21 stycznia 2008 roku wraz z załącznikami uzyskane przez Prezesa Urzędu w toku postępowania wyjaśniającego wszczętego postanowieniem o sygn. RWA-401-2/07/GM.

Zawiadamiając Przedsiębiorcę o wszczęciu przedmiotowego postępowania, Prezes Urzędu wezwał go również do ustosunkowania się do zarzutów zawartych w postanowieniu o wszczęciu tego postępowania oraz do przekazania wskazanych w piśmie informacji o zakresie czasowym posługiwania się w obrocie zakwestionowanym wzorcem umowy oraz o liczbie umów zawartych pomiędzy przedsiębiorcą a klientami. W odpowiedzi na postawione zarzuty Spółka w swym piśmie z dnia 3 lipca 2008 r. ustosunkowała się do zarzutów oraz złożyła wniosek o niestwierdzenie stosowania przez Spółkę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. Spółka oświadczyła również, iż zobowiązuje się do podjęcia działań zmierzających do wyeliminowania z wzorców umów stosowanych w obrocie konsumenckim zakwestionowanych w przedmiotowym postępowaniu postanowień oraz złożyła wniosek o wydanie decyzji w oparciu o przepis art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nakładającej obowiązek wykonania ww. zobowiązania. Jednocześnie Spółka przedłożyła propozycje zmian kwestionowanych postanowień, które następnie zostały uzupełnione i potwierdzone w piśmie Spółki z dnia 24 listopada 2008 r.

Pismem z dnia 25 listopada 2008 r. Prezes Urzędu zawiadomił Spółkę o zakończeniu postępowania dowodowego w przedmiotowej sprawie. Jednocześnie został wyznaczony termin na zapoznanie się strony z materiałem zebrany w aktach postępowania. Spółka nie skorzystała z przysługującego uprawnienia do zapoznania się z całością akt sprawy.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje

Przedsiębiorstwo Usług Inżynieryjno-Komunalnych Sp. z o.o. z siedzibą w Sokołowie Podlaskim jest przedsiębiorcą wpisanym do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000175242. Przedmiotem działalności Spółki jest m.in. działalność sanitarna i pokrewna, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków oraz przetwarzanie odpadów.

Przy zawieraniu z konsumentami umów na świadczenie usług odbioru stałych odpadów komunalnych Spółka posługuje się wzorcami umowy w rozumieniu art. 384 Kodeksu cywilnego (dalej: k.c.), które – jak wynika z pisma Spółki z dnia 3 lipca 2008 r. – obowiązują w obrocie od stycznia 2007 r.

Po przeprowadzeniu analizy wzorców umownych, którymi posługuje się Spółka Prezes Urzędu ustalił, iż w ich treści znajdują się następujące postanowienia umowne:

W § 5 pkt 5 Umowy Nr..... //M/2008 na odbiór odpadów, jak również w § 3 pkt 3 Umowy Nr..... znajdują się postanowienia o treści:

„Odbiór odpadów w terminie wynikającym z harmonogramu uważa się za wykonany, jeżeli najpóźniej w drugim dniu roboczym po terminie wynikającym z tego harmonogramu Zleceniodawca nie wniesie reklamacji” (§ 5 pkt 5 Umowy Nr..... //M/2008 na odbiór odpadów);

„Odbiór odpadów w terminie określonym harmonogramem uważa się za wykonany, jeśli Zleceniodawca nie wniesie reklamacji najpóźniej w ciągu trzech dni od ustalonego dnia wywozu” (§ 3 pkt 3 Umowy Nr.....).

W § 11 pkt 2 Umowy Nr..... //M/2008 na odbiór odpadów, jak również w §8 Umowy Nr..... znajdują się postanowienia o treści:

„Zmiana ceny dokonana zgodnie z ust.1 nie oznacza zmiany umowy” (§ 11 pkt 2 Umowy Nr..... //M/2008 na odbiór odpadów);

„Zmiana wysokości cen oraz harmonogramu za wykonanie usługi, określone w § 5 pkt 1, nie wymaga zmiany umowy” (§8 Umowy Nr.....).

W § 14 pkt 2 Umowy Nr..... //M/2008 na odbiór odpadów znajduje się postanowienie o treści:

„W przypadku zwłoki w zapłacie należności przekraczającej 30 dni Zleceniobiorca zastrzega sobie prawo rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia” (§ 14 pkt 2 Umowy Nr..... //M/2008 na odbiór odpadów).

Spółka poinformowała, iż w oparciu o przedmiotowe wzorce zawarła 6547 umów z konsumentami. Spółka wskazała również, iż przygotowuje aneks do umów, który ma na celu wyeliminowanie z treści łączących ją z konsumentami niedozwolonych klauzul kwestionowanych przez Prezesa UOKiK. Na dowód powyższego Spółka poinformował, iż postanowienia § 5 pkt 5 Umowy Nr..... //M/2008 na odbiór odpadów, jak również § 3 pkt 3 Umowy Nr..... zostaną wyeliminowane z wzorców stosowanych przez Spółkę. W pozostałym zakresie Spółka przedstawiła następującą propozycję zmian kwestionowanych w niniejszym postępowaniu postanowień:

- wykreślenie postanowień § 5 pkt 5 z Umowy Nr..... //M/2008 na odbiór odpadów oraz § 3 pkt 3 z Umowy Nr.....;
- dokonanie zmiany zakwestionowanych postanowień § 11 pkt 2 Umowy Nr..... //M/2008 na odbiór odpadów oraz §8 Umowy Nr..... i zastąpienie ich postanowieniami:

§11 pkt. 2: Jeżeli Zleceniodawca nie wyraża zgody na zmianę wysokości ceny, może odstąpić od umowy w terminie 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o zmianie ceny. W takim przypadku umowa ulega rozwiązaniu z upływem następnego dnia po dniu, w którym Zleceniobiorca otrzymał oświadczenie o odstąpieniu.

§11 pkt. 3: Jeżeli Zleceniodawca nie odstąpi od umowy stosownie do pkt. 2, cena w zmienionej wysokości, określona w zawiadomieniu, o którym mowa w pkt. 1 obowiązuje od dnia wskazanego w tym zawiadomieniu.

- dokonanie zmiany zakwestionowanego postanowienia § 14 pkt 2 Umowy Nr..... //M/2008 na odbiór odpadów i zastąpienie go postanowieniem:

§14 pkt. 2: W przypadku zwłoki w zapłacie należności przekraczającej 30 dni Zleceniobiorca może rozwiązać umowę bez zachowania okresu wypowiedzenia. Prawo rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia przysługuje także Zleceniodawcy w przypadku niewykonania przez Zleceniobiorcę jednostkowej usługi odbioru odpadów w terminie określonym w harmonogramie, chyba, że niewykonanie usługi nastąpiło z przyczyn określonych w §5 pkt 3, §6, §8 lub §9.

W toku postępowania, pismem z dnia 3 lipca 2008 r. Spółka złożyła zobowiązanie do aneksowania wszystkich umów zawartych z konsumentami w celu wyeliminowania z nich abuzywnych postanowień. Stanowisko to zostało podtrzymane w piśmie pełnomocnika Spółki z dnia 24 listopada 2008 r.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje

Przepis art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, iż *„jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów*

zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 100 ust. 1, lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania – że przedsiębiorca stosuje praktykę o której mowa w art. 24, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.”

W związku z powyższym, dla zastosowania art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zachodzi w przedmiotowej sprawie konieczność uprawdopodobnienia naruszenia przez Spółkę przepisu art. 24 ww. ustawy.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, „zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów”, przez które stosownie do definicji zawartej w art. 24 ust. 2 rozumie się „godzące w zbiorowe interesy konsumentów bezprawne działanie przedsiębiorcy”.

Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami, polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców. Same przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Działania te mogą okazać się bezprawne w razie ustalenia, że doszło do naruszenia przepisów innych ustaw, ale także zasad współzycia społecznego i dobrych obyczajów. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współzycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa. (por. Janusz Szwaja (red.) *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, Komentarz*, Warszawa 2000, s. 117-118). Przepisy regulujące postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w większości mają charakter procesowy. Materialnoprawne przesłanki, istotne z punktu widzenia wydania decyzji, znajdują się w innych niż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów aktach prawa powszechnie obowiązującego. Prezes Urzędu oceniając zachowanie Przedsiębiorcy pod kątem ewentualnego naruszenia przepisów zakazujących stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, musi zatem co do zasady stosować inne akty prawa powszechnie obowiązującego i na ich podstawie stwierdzić, czy działanie przedsiębiorcy było bezprawne.

Jak wyżej wspomniano, art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów definiuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jako godzące w nie bezprawne zachowanie przedsiębiorcy. Jednocześnie artykuł ten zawiera przykładowe wyliczenie zachowań przedsiębiorców uważanych za naruszające zbiorowe interesów konsumentów. W otwartym katalogu zakazanych praktyk ustawodawca umieścił stosowanie postanowień wzorów umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (pkt 1), naruszenie przez przedsiębiorcę obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji (pkt 2), nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji (pkt 3).

Aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek, mianowicie zaistnieć musi - po pierwsze - bezprawne działanie przedsiębiorcy, które - po drugie - narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów zawiera legalną definicję przedsiębiorcy. Zgodnie z art. 4 pkt 1 ww. ustawy pod pojęciem przedsiębiorcy rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, a także: (a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną nie mającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi

o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, (b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, (c) osobę fizyczną, która posiada kontrolę, w rozumieniu pkt 4, nad co najmniej jednym przedsiębiorcą, choćby nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli podejmuje dalsze działania podlegające kontroli koncentracji, o której mowa w art. 13, (d) związek przedsiębiorców w rozumieniu pkt 2 - na potrzeby przepisów dotyczących praktyk ograniczających konkurencję oraz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Przedsiębiorstwo Usług Inżynieryjno-Komunalnych Sp. z o.o. z siedzibą w Sokołowie Podlaskim jest przedsiębiorcą wpisanym do Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzącą we własnym imieniu działalność gospodarczą. Nie ulega zatem wątpliwości, iż Spółka posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu powoływanego powyżej art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Oznacza to, że przy wykonywaniu działalności gospodarczej Spółka podlega rygorom określonym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów. Tym samym jej działania mogą podlegać ocenie w aspekcie naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Jak wskazano powyżej, bezprawność działań przedsiębiorcy co do zasady wynika z naruszenia innych przepisów powszechnie obowiązujących, niemniej należy wskazać, iż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w jednym przypadku identyfikuje wprost jako bezprawne, a mianowicie działanie przedsiębiorcy polegające na stosowaniu postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone i wpisanych do rejestru, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Jak wynika z wyroku SOKiK z dnia 25 marca 2004 r. (sygn. akt XVII Ama 51/03), w oparciu o art. 24 ust. 2 można sformułować samoistną przesłankę bezprawności, jeżeli ustali się, że przedsiębiorca stosował postanowienia wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. A zatem wykazanie, że przedsiębiorca wprowadził do obrotu wzorzec umowy zawierający postanowienia o treści już wpisanej do rejestru klauzul abuzywnych stanowi wystarczającą przesłankę do uznania bezprawności działania tego przedsiębiorcy.

Należy bowiem podnieść, iż stosowanie postanowienia, które po uznaniu go przez SOKiK za niedozwolone zostało wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, jest prawnie zakazane. Prawomocny wyrok tego Sądu, wydany po przeprowadzeniu kontroli abstrakcyjnej wzorca umowy, wskazujący treść postanowień wzorca umowy uznanych za niedozwolone i zakazujący ich wykorzystywania ma od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru klauzul abuzywnych skutek wobec osób trzecich (art. 479⁴³ k.p.c.). Przepis tego artykułu rozszerza zatem prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. *„Artykuł ten dotyczy rozszerzonej prawomocności materialnoprawnej w znaczeniu podmiotowym. Chodzi o grupę przypadków takiej prawomocności, w których wyrok z powodu szczególnego charakteru przedmiotu procesu ma powagę rzeczy osądzonej dla wszystkich i przeciwko wszystkim. Przepis bowiem wyraźnie stanowi, iż wyrok ma skutek wobec osób trzecich, od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, wywołuje więc skutek erga omnes”* (por. H. Ciepła, [w:] K. Piasecki [red.], Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2001, s. 249). Przepis art. 479⁴³ k.p.c. stanowiąc, iż wyrok ma skutek wobec osób trzecich, nie ogranicza w żaden sposób kategorii tych podmiotów. Wyrok ma skutek wobec wszystkich, tzn. zarówno wobec przedsiębiorcy, który klauzulę wprowadził do swoich wzorców umów, jak i do każdego innego przedsiębiorcy,

stosującego własne warunki umów. Należy zatem przyjąć, że wyrok SOKiK od chwili wpisania klauzuli do rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK wywiera skutek względem wszystkich uczestników obrotu, co oznacza, że żaden z podmiotów uczestniczących w obrocie prawnym nie może posługiwać się przedmiotowym postanowieniem. W uchwale z dnia 13 lipca 2006 r., sygn. akt. III SZP 3/06 Sąd Najwyższy jednoznacznie wskazał, iż „*stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów*”. Tym samym SN przesądził, iż stosowanie klauzuli tożsamej z klauzulą wpisaną do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, przez innego przedsiębiorcę, który nie był stroną lub uczestnikiem postępowania zakończonego wpisaniem danej klauzuli do rejestru, stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Należy przy tym podkreślić, iż dla uznania, iż klauzula wpisana do rejestru i klauzula z nią porównywana są tożsame w treści nie jest konieczna dokładna literalna identyczność tych postanowień. Rozbieżność użytych wyrażen, zmiana szyku zdania, czy zastosowanie synonimów nie eliminuje bowiem abuzywnego charakteru ocenianego postanowienia, jeżeli cel, w jakim wprowadzone zostało postanowienie umowne jest tożsamy. „*Nie jest konieczna literalna zgodność porównywalnych klauzul. Głównym czynnikiem przesądzającym powinien być, zdaniem Sądu, zamiar, cel jakiemu ma służyć kwestionowana klauzula. Jeśli jest on zgodny z celem utworzenia klauzuli uznanej za niedozwoloną, można uznać, iż obie są tożsame*” (wyrok SOKiK z dnia 25 maja 2005 r. sygn. akt XVII Ama 46/04).

W świetle analizy postanowień wzorców umownych stosowanych przez Spółkę za uprawdopodobnione należy uznać stosowanie przez Spółkę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów poprzez stosowanie postanowień wzorców umownych, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c.

Strona niniejszego postępowania w wykorzystywanych w obrocie z konsumentami wzorcach umownych zatytułowanych: „*Umowa Nr..... //M/2008 na odbiór odpadów*” oraz „*Umowa Nr.....*”, stosuje postanowienia o treści:

„*Odbiór odpadów w terminie wynikającym z harmonogramu uważa się za wykonany, jeżeli najpóźniej w drugim dniu roboczym po terminie wynikającym z tego harmonogramu Zleceniodawca nie wniesie reklamacji*” (§ 5 pkt 5 Umowy Nr..... //M/2008 na odbiór odpadów);

„*Odbiór odpadów w terminie określonym harmonogramem uważa się za wykonany, jeśli Zleceniodawca nie wniesie reklamacji najpóźniej w ciągu trzech dni od ustalonego dnia wywozu*” (§ 3 pkt 3 Umowy Nr.....).

Zdaniem Prezesa Urzędu, treść tych postanowień umownych jest tożsama z treścią postanowienia: „*W przypadku niewykonania, bądź nienależytego wykonania umowy przez Organizatora, Klientowi przysługuje prawo do reklamacji złożonej na piśmie w terminie 7 dni od dnia zakończenia imprezy. Reklamacje wniesione do Organizatora po upływie 7 dni od dnia zakończenia imprezy zostaną uznane za bezskuteczne. (...)*”, uznanego przez SOKiK w wyroku z dnia 25 maja 2005 r. (sygn. akt XVII Amc 77/04) a następnie wpisanego pod numerem 524 do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone prowadzonego przez Prezesa UOKiK. Kwestionowane postanowienia są zbieżne z postanowieniem wpisanym do rejestru pod numerem 524 w zakresie w jakim istotnie ograniczają odpowiedzialność względem konsumenta za nienależyte wykonanie lub niewykonanie zobowiązania (art. 385³ pkt 2 k.c.). W ww. wyroku SOKiK uznał, że krótkie

terminy reklamacji w istocie powodować mogą rezygnację konsumentów z ich składania. Postanowienie to zostało przez SOKiK uznane za sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interes konsumenta (art. 385¹ § 1 k.c.).

Treść zakwestionowanych postanowień umownych jest tożsama również z treścią postanowienia wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod pozycją 1089 o treści: „*Reklamacje wniesione po upływie 7 dni od zakończenia imprezy uznane będą za bezskuteczne*” (wpisanej na mocy wyroku SOKiK z dnia 29 stycznia 2007 r. do rejestru klauzul abuzywnych pod pozycją 1089, sygn. akt XVII Amc 160/05). W wyroku tym SOKiK uznał, iż w zakresie zagadnień związanych z terminem zawiadomienia, skutkami niedochowania terminu zawiadomienia, przedawnieniem roszczeń należy stosować w drodze analogii przepisy umowy o dzieło. Z kolei do rękojmi za wady dzieła stosuje się odpowiednio na podstawie art. 638 k.c. przepisy o rękojmi przy sprzedaży. Z treści art. 563 k.c. wynika, że zawiadomienie o wadzie przez kupującego w określonym w przepisie miesięcznym terminie zapobiega utracie przez kupującego uprawnień z rękojmi.

Z kolei w § 11 pkt 2 Umowy Nr..... //M/2008 na odbiór odpadów, jak również w §8 Umowy Nr..... Spółka posługuje się postanowieniami o treści:

„*Zmiana ceny dokonana zgodnie z ust.1 nie oznacza zmiany umowy*” (§ 11 pkt 2 Umowy Nr..... //M/2008 na odbiór odpadów);

„*Zmiana wysokości cen oraz harmonogramu za wykonanie usługi, określone w § 5pkt 1, nie wymaga zmiany umowy*” (§8 Umowy Nr.....);

Zdaniem Prezesa Urzędu, treść tych zapisów jest tożsama z treścią postanowienia: „*Zmiana opłaty nie powoduje konieczności zmiany umowy*”, uznanego przez SOKiK w wyroku z dnia 15 stycznia 2005 r. (sygn. akt XVII Amc 2/04) a następnie wpisanego pod numerem 400 do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone prowadzonego przez Prezesa UOKiK. W uzasadnieniu wyroku wydanego w w/w sprawie stwierdzono m.in., że w związku z tym, że umowa dotyczy stosunku umownego o charakterze ciągłym, powyższy zapis uniemożliwia konsumentowi jej wypowiedzenie na podstawie art. 384¹ kc, a ponadto narusza dobre obyczaje takie jak: zaufanie stron umowy, poszanowanie prawa i rzetelność przedsiębiorcy prowadząc do naruszania interesów konsumentów poprzez utrudnianie lub uniemożliwianie wypowiedzenia umowy w przypadku jej zmiany.

W § 14 pkt 2 Umowy Nr..... //M/2008 na odbiór odpadów, z której w obrocie konsumenckim korzysta Spółka znajduje się postanowienie o treści: „*W przypadku zwłoki w zapłacie należności przekraczającej 30 dni Zleceniobiorca zastrzega sobie prawo rozwiązania umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia*”.

Zdaniem Prezesa Urzędu, treść tego postanowienia jest tożsama z treścią postanowienia: „*(...) Umowa ulega automatycznemu rozwiązaniu, jeżeli Zleceniodawca nie będzie terminowo regulował należności względem Zleceniobiorcy wynikających z załącznika nr 7*” uznanego przez SOKiK w wyroku z dnia 9 października 2006 r. roku (sygn. akt XVII AmC 101/05) a następnie wpisanego pod numer 976 do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone prowadzonego przez Prezesa UOKiK. W uzasadnieniu wyroku wydanego w w/w sprawie stwierdzono m.in., że choć wprawdzie są zrozumiałe powody umieszczenia takiego zapisu we wzorcu umowy, gdyż dla każdego przedsiębiorcy jest istotnym regulowanie w terminie należności, to jednak postanowienie takie musi zostać uznane za niedozwolone, gdyż w sposób nierówny kształtuje prawa i obowiązki stron stosunku zobowiązaniowego. W przypadku bowiem nieterminowej

realizacji zobowiązań przedsiębiorcy wobec konsumenta wzorzec nie przewiduje możliwości rozwiązania umowy.

Dla uprawdopodobnienia przez Prezesa Urzędu naruszenia przez przedsiębiorcę art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów konieczne jest także uprawdopodobnienie, że w wyniku działań przedsiębiorcy naruszony został zbiorowy interes konsumentów. Zbiorowy interes konsumentów oznacza interes dotyczący ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, jak i wtedy, gdy działania te wywołują inne niekorzystne zjawiska. Do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów konieczne jest, by działanie przedsiębiorcy zostało skierowane nie do konkretnego adresata, lecz do adresata, którego nie da się z góry oznaczyć indywidualnie. Wobec tego działanie to jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa w odniesieniu do każdego z konsumentów (a nie jedynie wobec określonego konsumenta) i zagraża ono, przynajmniej potencjalnie, interesom każdego z członków zbiorowości konsumentów.

Z ustalonego przez Prezesa Urzędu stanu faktycznego wynika, iż działania Spółki dotyczą zbiorowego interesu konsumentów, gdyż skierowane są do nieokreślonego kręgu konsumentów, których nie sposób jednoznacznie zidentyfikować. W związku z powyższym za uprawdopodobnione należy uznać, iż kwestionowane przez Prezesa Urzędu działanie przedsiębiorcy narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Mając powyższe na względzie, za uprawdopodobnione należy uznać, iż posługiwanie się przez Spółkę ww. postanowieniami umownymi, które są analogiczne do postanowień wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone wypełnia znamiona praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Stosownie do przepisu art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie przepisu art. 24 ww. ustawy, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia ww. naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, zobowiązać przedsiębiorcę do wykonania tych zobowiązań.

Odpowiadając na zarzuty zawarte w postanowieniu o wszczęciu postępowania w swym piśmie z dnia 3 lipca 2008 r. pełnomocnik Spółki wskazał, iż Spółka zobowiązuje się do dokonania stosownych zmian we wszystkich umowach dotychczas zawartych na podstawie wzorca umowy, będącego przedmiotem niniejszego postępowania. Spółka wskazała, iż podejmie działania zapobiegające wzmiankowanym naruszeniom poprzez zmianę zakwestionowanych postanowień wzorców umownych lub ich uchylenie. Stanowisko to zostało potwierdzone w piśmie Spółki z dnia 24 listopada 2008 r.

Analizując projekt zmian zaproponowanych przez Spółkę Prezes Urzędu uznał, iż nie zawiera on w swej treści kwestionowanych w niniejszej decyzji postanowień, zawartych we wcześniejszych wzorach umowy. Sporządzając nowe postanowienia Spółka uwzględniła obowiązujące przepisy prawa, w szczególności art. 384 i nast. k.c. Zdaniem Prezesa Urzędu, tak opracowane postanowienia wzorca umowy mogą zostać wprowadzone do obrotu konsumenckiego w miejsce dotychczas obowiązujących.

Należy uznać, że przyjęte przez Spółkę rozwiązania są równoznaczne z podjęciem działań zmierzających do zapobieżenia uprawdopodobnionym w toku niniejszego postępowania naruszeniom art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Z uwagi na powyższe, istnieje możliwość skorzystania z instrumentu prawnego przewidzianego art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Ze względu na okoliczność, iż Spółka przejawiała inicjatywę mającą na celu eliminację działań powodujących

naruszenie prawa, celowa i uzasadniona jest akceptacja propozycji Spółki, z której wynika zamiar zmiany umów zawartych na podstawie kontrolowanych w ramach niniejszego postępowania wzorów stosownie do treści nowo opracowanych postanowień wzorca umowy.

Stosownie do przepisu art. 28 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów „w decyzji (...) Prezes Urzędu może określić termin wykonania zobowiązań.” Mając powyższe na uwadze, Prezes Urzędu zobowiązał Spółkę do wykonania przyjętego przez nią zobowiązania do dnia 28 lutego 2009 r. Wyznaczając powyższy termin Prezes Urzędu wziął pod uwagę liczbę umów, do których aneksowania zobowiązana jest Spółka. W ocenie Prezesa Urzędu, wyznaczony termin jest wystarczający do wykonania nałożonego zobowiązania.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec jak w punkcie I sentencji decyzji.

Stosownie do art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów „w decyzji (...) Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań”.

Zgodnie z tym przepisem Spółka została zobowiązana do złożenia do dnia 15 marca 2009 r. sprawozdania o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania, które ma zawierać:

- informację dotyczącą liczby zmienionych do dnia 28 lutego 2009 r. umów na świadczenie usług odbioru stałych odpadów komunalnych zawartych z konsumentami na podstawie wzorców umownych o treści zmodyfikowanej stosownie do zobowiązania Spółki złożonego w pismach z dnia 3 lipca 2008 r. oraz 24 listopada 2008 r.;

- informację dotyczącą liczby obowiązujących w dniu 28 lutego 2009 r. umów na świadczenie usług odbioru stałych odpadów komunalnych zawartych z konsumentami, które nie zostały zmienione do tego dnia w sposób wynikający ze zobowiązania Spółki złożonego w pismach z dnia 3 lipca 2008 r. oraz 24 listopada 2008 r.

Prezes Urzędu wyznaczając powyższy termin miał na uwadze termin wykonania zobowiązania, który został określony do dnia 28 lutego 2009 r.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec jak w punkcie II sentencji decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury w Warszawie.

Otrzymuje:

Pani

Elżbieta Modzelewska – Wąchal

Pełnomocnik Przedsiębiorstwa Usług Inżynieryjno - Komunalnych Sp. z o. o. z siedzibą w Sokołowie Podlaskim

Kancelaria Radcy Prawnego
Centrum Prawa Konkurencji
Elżbieta Modzelewska – Wąchal
ul. Tamka 34/3
00-355 Warszawa